

Bevezetés.

A lovas csendőr kiképzésére gyalog és lóháton, -- lovardában való oktatásra — és a pótlovak idomítására vonatkozólag a m. kir. honvédlovassági gyakorlati szabályzat I-ső része, a lovak gondozása, ápolása, elhelyezése és vasalására, nemkülönben az állatgyógyászati szabályokra vonatkozólag pedig, a m. kir. honvédség lóügyeire vonatkozó szabályok I-ső része; végre a lovasított csendőr öltözetére, felszerelésére, lovának nyergelésére, kantározására és málházására nézve, a honvédség részére megállapított »öltözeti és felszerelési« szabályzat mérvadó.

Miután azonban a fennemlített szabályok nagyobb része a csendőrség sajátlagos szervezeténél fogva gyakorlatilag nem alkalmazható, ez irányban a csendőrség viszonyainak megfelelőleg módosított szabályok fognak annak idején kiadatni.

Addig is miheztartás végett a következő határozmányok állapították meg.

I.

Öltözék és szerelék.

1. Tekintve a csendőrségnél az egyes felszerelési tárgyaknak eltérő voltát, a lovasított csendőr rendszeresített szerelvényét, gyalog és lóháton a nyári hónapokon a következőképen hordja:

2. A kardkötő a zubbony (dolmány) alatt akként kötendő a derékre, hogy annak első hordszija a bal felső

czomb irányában lógjon és a kard szúrlapja a zubbony (dolmány) alsó részétől 1 cmtr. feljebb essék; a hátulsó hordszija pedig akként csatolandó, hogy a kard általa egyenes helyzetben tartassék.

3. A zubbony (dolmány) fölé csatolandó derékszija először a szurony-hüvelytáska a derékszija nagy csatja mögé, ezután pedig a tölténytáska huzatik fel.

4. A szurony-hüvely alsó vége mindenkor a kard hátulsó hordsziján alkalmazott szijkarikába teendő.

5. Télen, valamint esős időben a lovasított csendőr összes szerelvényét a köpeny felett akkép hordja, hogy az előbb elrendelt módon igazított és közvetlenül a köpenyre csatolt kardkötőt a derékszija takarja.

6. Szolgálaton kívül a kardkötő a 2. pont alatt mondtak szerint csatolandó a derékra.

7. A forgó pisztolyok, a két hordcsatlékkal a kardkötő derékszijára akasztva, úgy gyalog-, mint lóháton a jobb csípő alatt hordatik.

8. A forgópisztoly-hordzsinór egy nagyobb és egy kisebb hurokkal van ellátva; a nagyobbik hurok a nyakba akasztásra szolgál, a kisebbik pedig a forgópisztoly karikájába s a hol olyan létezik, a hordzsinór kamójába erősítendő meg.

9. A forgópisztoly-hordzsinór mindig a legfelső ruhadarabon viselendő.

10. A forgópisztolyhoz tartozó kézi lőszer (6 drb. töltény) szolgálaton kívül a forgópisztoly tokján alkalmazott tölténytartóban rejtendő el.

11. A tábori palaczk csak huzamosabb szolgálatba viendő el, vagy ha annak elvitele különösen elrendeltetik.

12. Télen a csendőr felszereléséhez tartozó bundabőrkezyü a jelsipzsinórhoz hason színű zsinóron a karabély hordszija alatt viselendő.

13. Ha a lovasított csendőr gyalog szolgálatba vezé-

nyeltetik ki, öltözete és felszerelése csak annyiban különbözik, hogy sarkantyút nem visel, kardját a felső hordpánt külső karikájánál fogva, a kardkötőn lévő kamóba akasztva, tárkarabélyát és köpenyegét pedig a gyalog csendőr hordmódja szerint viseli.

Ily szolgálat alkalmával a forgópisztoly otthon hagyandó.

II.

Nyergelés, málházás, lőtáp és kantározás.

14. A járőrtáskában ugy gyalog, mint lóháton mindenkor elviendő:

a) a szolgálati könyvecske, nyomozó könyv, levéltárcza és egyéb irományok;

b) a guzsláncz és bilincs-készülék erős sötétzöld vászon zacskóba téve;

c) $2\frac{1}{2}$ mtr. hosszú és 2 mm. vastagságú zsinór, 12 cmtr. hosszában összegöngyölve, a végett, hogy azt nagyobb számú letartóztatások alkalmával megkötésre használhassa;

d) egy darab viaszgyertya;

e) kénköves gyúfa;

f) egy varróár és a varráshoz alkalmas 1 mtr. hosszúságú vékony, de erős spárnga.

15. A jobb málhá-táskában:

a) fésű;

b) kézitükör;

c) egy darab szappan vászonrongyba, ez pedig a törülközőbe göngyölítve;

d) a löfegyverhez tartozó szerelékek, illetve tisztító eszközök.

16. A bal málhá-táskában:

a) lókefe | törülő rongyba

b) vakaró | tekerve;

- c) vászonkötény;
- d) abrakos tarisznya, és
- e) a nyüg.

17. A patkós táskában: nyáron egy mellső és egy hátsó patára pontosan igazított tartalékpatkó, 24 darab bezsirozott patkószeg, patatisztítófa, télen pedig ezenkívül 8 tompa és 8 éles csavartámszeg a csavarkulccsal együtt vászonzacskóba téve és lehetőleg laposan fektetve.

A patkók vászonrongyba tekerendők, a patkószegek pedig kis szalmatekercsbe szurandók.

18. Rendes körülmények között a járőr csak egy napi lótápot visz magával.

19. Ha előre nem látott okoknál fogva a járőrnek a magával vitt lótápjá elfogyott, úgy a szükséges lótáp a községtől, vagy annak közbenjárásával magánosoktól szabályszerűen kiállított nyugta alapján veendő fel; mely nyugta azután az illető által a szárnyparancsnokságnak kiegyenlítés és elszámolás végett beküldendő; az örs pedig egyidejűleg felterjeszti az erre vonatkozó indokolt jelentését.

20. A zabos-zsákot, mielőtt a zab beleöntetnék, ki kell fordítani, fenekét ránczokba szedni és egy tenyérynire a végétől erősen átkötni, azután visszafordítani.

Erre a zsákba a kellő mennyiségű zab töltetvén, a zsák nyílt vége (szája) hasonlóan beköttetik, s a ránczok pedig mindkét végén kiegyenlítettnek.

A zab mennyiségét először két egyenlő részre kell osztani, s a zsákot közepén összekötni, azután ismét két-két részre úgy, hogy a zab nagyobb mennyisége a zsák végeihez, a kisebb pedig a kápához jusson.

Az ekként négy részre osztott zabos-zsák a közepével a hátsó kápara fektetve, a három hátsó málhaszj által erősen a nyereghez csatoltatik.

A zabos-zsáknak oly hosszúra kell kötve lennie, hogy a lovas felső czombja alá jusson.

21. A széna megfonva s összehajtogatva két egyenlő tekercsbe rakandó és a takarmány kötéllel keresztbe kötve akként tétetik elől a nyeregre, hogy a tekercek a málhatáskákon egyenlően feküdjenek.

A széna leesésének meggátlása végett, ez amálhatáska kötdarabjának csokrához erősítendő, s az első málhaszija végei a szénatekercsen áthuzandók és annak felső lapján összezsacatolandók.

22. Az itató veder, fenekével kifelé a jobboldali szénatekercshez illesztve, sodrott zsinegével ahhoz erősítendő. Ha pedig széna nem vitetik, akkor az itató veder a málhaszija alatt a jobboldali málhatáskához erősítendő.

23. A szolgálatba mindig elviendő bőrkötőfékszár vége a málhatáska két összekötő nyakszijára a baloldalon hurokba kötve akként erősítendő meg, hogy a szügyödörig érjen.

24. A lovasság mozgékonyága és kitartása lényegesen a jó nyergeléstől függ, mert roszul igazított nyereg nyeregnyomást idéz elő s a ló szabad mozgását és lélegzését is akadályozza.

25. A nyergelésnél legelőször is a ló hátát szörmentében tisztán le kell törölni, s aztán a négyrét összehajtott pokróczot a ló marjától hátrafelé akként a ló hátára húzni, hogy a pokrócz első vége a ló marjára, közepe pedig a ló hátgerinczére jusson. Ezután a nyereglapok (nyeregtalp) első végén a ló lapoczkái mögé fektetendők, a pokrócz elől és hátul az ágasok közé emelendő, hogy a lónak hátgerinczét a levegő érinthesse és a nyereg megcsatlása után a pokrócz ne feszüljön; mert máskülönben a ló mozgásánál szerfölötti surlódás idéztetnék elő, mi által a ló hátán gyuladások vagyis nyeregnyomások keletkeznének. A lópokrócz eme felhuzása az ágasok közé főleg a melegebb évszakban, a legnagyobb fontossággal bír.

26. Az alsó hevedernek oly hosszúnak kell lennie, hogy csatjai a nyeregtalp alól kiálló pokróczra jussanak, a ló testét azonban sohase érintsék.

Az alsó hevedernek szerfölötti meghuzása igen ártalmas és gyakran heveder, sőt nyeregnyomást is idéz elő.

27. A felső hevedert soha sem szabad az alsó hevedernél jobban vagy éppen akként meghúzni, hogy az utóbbi ránczokat kapjon; mert ez mindenesetre nyereg- vagy hevedernyomást okozna.

28. A lópokróczot minden használat után jól meg kell szárítani, kiporozni és minden nyergelés előtt két egyén által kirázni és újonnan szabályszerűleg összehajtani.

29. Helyes kantározás nélkül lehetetlen a lovat akaratunkhoz képest és testünk egyensúlyban tarthatása mellett ovagolni; minélfogva a kantározásra mindig kellő figyelem és gond fordítandó.

A csendőrségi lovaknál általában véve mindig a könnyebb kantározásra (zablázásra) kell törekedni.

30. A feszítő zabla összes részei a ló szájának szélessége és az állkapocs magassága szerint igazodnak.

A száj szélessége határozza meg a zabla bőségét, illetőleg a zablarúd (szájvas) szélességét.

31. Az álladzó-láncz hosszúsága kamók nélkül egyenlő feszítő-zablarúdnak (szájvasnak) másfél hosszával.

32. A feszítő-zabla rúdjának (szájvasnak) úgy kell a ló szájában feküdni, hogy az állgödörrel egy vonalban legyen és a ló agyarát ne érje.

33. A csikó-zabla a csikófék pofaszíjakra oly magasan csatoltatik, hogy az a ló szája szélét érje, de felfelé ne húzza.

34. Az álladzóláncznak az állgödörben kell laposan feküdnie; s azt akként kell beakasztani, hogy ha a kantárszárak nincsenek meghúzva, alája két ujjat könnyen be lehessen dugni.